

NEFES*

Bir Karar

THOMAS BERNHARD, (1931-1989) Hollanda'da doğup Avusturya'da büyüyen Bernhard, büyükbabası olan yazar Johannes Freumbichler tarafından bir sanatçı gibi yetiştirildi. Seekirchen'de ilkokula gitti, Salzburg'daki çeşitli okullarda orta öğrenime devam ederken 1947'de eğitimini bırakıp çıraklığa başladı. Gençliği boyunca yaşadığı sorun yolu rahatsızlıkları yüzünden 1949'da iki yıllığına sanatoryuma yatırıldı. 1952'de Salzburg'daki Mozarteum'da müzik eğitimini sürdürürken Demokratisches Volksblatt gazetesinde muhabirlik yaptı. 1957'den sonra geçimini esasen yazarlıktan sağladı. İngiltere'de ve Avrupa'nın çeşitli ülkelerinde yaşadıkdan sonra 1965'te yeniden Avusturya'ya döndü. Çok sayıda ödül alan ve Türkçeye pek çok eseri çevrilen Bernhard'ın, *Neden - Bir Değini*, *Kiler - Bir Kaçış*'ın ardından otobiyografik beşlemesinin diğer kitapları da yayın programımızdadır.

*SEL YAYINCILIK

Piyerloti Cad. 11 / 3 Çemberlitaş - İstanbul
Tel. (0212) 516 96 85

<http://www.selyayincilik.com>
E-mail: halklailiskiler@selyayincilik.com

SATIŞ - DAĞITIM:
Çatalçeşme Sokak, No: 19, Giriş Kat
Cağaloğlu - İstanbul
E-mail: siparis@selyayincilik.com
Tel. (0212) 522 96 72 Faks: (0212) 516 97 26

*SEL YAYINCILIK: 746
ISBN 978-975-570-766-2

NEFES

Bir Karar

Thomas Bernhard

Deneme

Türkçesi: Sezer Duru

Özgün Adı:
Der Atem - Eine Entscheidung

© Residenz Verlag im NÖ Pressehaus Druck - und VerlagsgesmbH. St. Pölten-Salzburg-Wien, 1978
© Onk Telif Hakları Ajansı aracılığıyla Sel Yayıncılık, 2014

Genel Yayın Yönetmeni: İrfan Sancı
Editör: Bülent Doğan
Redaksiyon: Ümit Mutlu
Kapak tasarımı ve teknik hazırlık: Gülay Tunç

Birinci Baskı: Ocak 2016

Bu kitap Çağdaş Alman Edebiyatı Dizisi, ADIMLAR/SCHRITTE projesi çerçevesinde, S.Fischer Vakfı (Berlin), Ernst Reuter Girişimi ve Pro Helvetia desteği ile Sezer Duru (İstanbul) ve Egon Ammann (Berlin) editörlüğünde yayımlanmıştır.

Baskı ve Cilt: Yayıncılık Matbaası
Fatih Sanayi Sitesi, 12/197-203
Topkapı-İstanbul, (0212) 567 80 03

Sertifika No: 11931

Thomas Bernhard

Nefes

Bir Karar

Türkçesi: Sezer Duru

Deneme

Büyükbabamın aniden hastalanıp evimizin birkaç yüz metre ilerisindeki hastaneye yatırılmasının üzerine benim de hastalanmam kaçınılmazdı. Olabildiğince dürüstçe aktarmaya çalışacağım olaylar sırasında daha on yedi yaşındaydım, benim için kolay zamanlar değildi. Gayet net bir şekilde hatırlıyorum, hâlâ gözümün önünde: Dünyada sevdiğim tek insan, Kanadalı bir işgal subayının ona armağan ettiği kurşuni kışlık paltosu içinde, normalde yürüdüğü gibi geniş adımlarla yürümeye çalışarak, bastonunu yere ritmik biçimde vura vura pencerenin önünden geçiyordu. Bu gezintinin onu nereye götürdüğünü bilmiyordum, ama gider gitmez yoğun bir üzüntü ve karamsarlık hissettim. Büyükbabamın o cumartesi günü bahçe duvarının ardında yavaşça kayboluşu, zihnimdeki en canlı anıdır. Salzburglu saygın bir dâhiliyecisi, ne olduğu belirsiz bir *tuhaflık*, belki de ufak bir cerrahi müdahale gerektirecek bir şey için (tam olarak böyle söylemişti) onu devlet hastanesine çağırılmıştı. O zaman da fark etmiştim sanırım, o an hayatımızda önemli bir dönüm noktasıydı. Hiç kabullenmediğim için tam olarak iyileşmeyen kendi hastalığım da o sırada nüksetti, üstelik bu kez daha da endişe verici bir haldeydi. Büyükbabamın hastaneye yatışının ertesi günü, ağrılarla birlikte ateşim çıktı, büyük bir kaygı içindeydim. İşe gidemedim. Yer yokluğu ve açıklamaya gerek duymadığım, çünkü benim de tam olarak anlamadığım başka ailevi nedenler

yüzünden, yatağım holde duruyordu, ama hastalığımın Őiddeti nedeniyle büyükbabamın odasına taşınmama izin çıkmıŐtı. Artık büyükbabamın yatağında uzanmış yatarken, odasını çok daha dikkatli ve rahatça gözlemleyebiliyordum, onun için son derece önemli, benim içinse gayet tanıdık olan Őeylere uzun uzun göz gezdirebiliyordum. Ağrılarıım artıp kaygımı yükseldiği zaman, koridorda seslerini duyduğum büyükannem ya da annemi yanıma çağırıyordum. Hâlihazırda bir sürü ev işine boğulmuş, bir de büyükbabamın hastalığının belirsizliğini yaŐayan bu iki kadına olur olmaz seslenmem, onları daha da yoruyor olmalıydı. Sonunda bana kendilerini sürekli çağırıp durmamamı söylediler. Onların gözünde bilinçli olarak, hatta kötü niyetle acı çektiren bir *numaracı* idim. Daha önceki bazı olaylarda onlara bu tanımlama için fırsat vermiş olabilirdim, ama ben gerçekten ciddi, kısa sürede hayati olabilecek bir durumdayken de böyle düşünmeleri beni derinden yaraladı. İki gün sonra bir komadan uyandım ve kendimi büyükbabamın günlerdir yattığı hastanede buldum. Annem ve büyükannem beni büyükbabamın odasında baygın bulmuşlar, acilen doktoru çağırılmışlar, doktor da gecenin birinde beni hastaneye zar zor kabul ettirmiş. Podlaha'nın dükkânının önünde kar altında yüzlerce kilo patatesi kamyondan boşaltırken kaptığım ve aylarca önemsemediğim soğuk algınlığı, Şimdi ağır bir akciğer iltihabına dönüşmüŐtü. O andan sonra haftalar boyunca, ciğerlerim birkaç saatte bir, iki ya da üç litre sarımsı-grimsi bir iltihap üretmeye başladı. Bu durumdan doğal olarak kalbim ve akciğerlerim de etkilendi ve tüm vücudum kısa sürede tehlikeli biçimde zayıf düŐtü. Hastaneye yatırılır yatırılmaz, henüz bilincim kapalıyken ponksiyon işlemi yapıldı, yani akciğerlerimden sıvı alındı. Hayatımı kurtaran ilk müdahale göğüs kafesimden üç litre

iltihabın alınması oldu. Ama bu ponksiyonların anlatılması sonraya kalsın. Uyandım, daha doğrusu kendime geldim. Gözümü şu devasa, kısmen tonozlarla bezeli, içinde yirmi veya otuz yatağın yer aldığı, zamanında beyaza boyanmış ama yıllar içinde tüm köşe ve uçları aşınmış demir karyolaların arasından geçmenin üstün beceri gerektirdiği hastane koşullarından birinde açtım. Koğuştta yirmi altı karyola vardı, on iki yatak karşındaki duvarlara o kadar itilmişti ki, orta kısımda iki karyola için daha yer açılmıştı. Bu iki yatağın yukarıya doğru uzanan bir buçuk metre uzunluğunda parmaklıkları vardı. Uyandıktan sonra yalnızca iki şeyi fark edebilmişim: Yatağım pencere kenarındaydı ve ben de kireç beyazı bir tonozun altındaydım. Uyandığım ilk saatlerde gözüm yalnızca bu tonozdaydı. Koğuşun her yerinden yaşlı insanların sesleri geliyordu, gerçi kimden hangi sesin geldiğini hiç bilmiyordum, başımı oynatıp bakabilecek halim bile yoktu. Ponksiyona ilk götürüldüğümde bu hasta koğuşunun büyüklüğü ve çirkinliğinin farkında değildim, tek dikkat edebildiğim insanların duvarlardaki gölgeleri, nesnelere ve bunların çıkardığı seslerdi. Hemşirelerin eşlik ettiği bu ilk yolculuğum sırasında, vücudumdaki penisilin ve kafuru miktarından ötürü algım son derece düşüktü, gerçi önceki ağrılarımın kıyaslayınca bu olumlu bir şeydi. Sayısız elin beni her yerimden tutarak kaldırıp sedyeye yerleştirmesini, daha sonra da kalın bir battaniyeye sarmasını hatırlıyorum. O ellerin kime ait olduğu ise tam bir muamma. Nihayet, inleme ve sızlanmalarla dolu koğuştan çıkarılıp koridordaki bitmek bilmeyen, kapıları kâh açık kâh kapalı, yüzlerce hastayla dolu odaları geçip çıplak duvarlı polikliniğe getirildim. Tüm bu olanları zorlukla hatırlıyorum, her şey belirsizlik içinde oluyordu. Birçok doktor ve hemşire çalışmaktaydı. Durmadan birbirleriyle konuşuyorlardı ama ben ne dediklerini

hiçbir şekilde anlayamıyordum. Yanımda, kapının hemen ilerisindeki sedye üzerinde başı tamamen sarılı yaşlı bir adamın yatmış olduğunu ve bir diğer sedyenin yanına konulduğunda bir sürü alelin yere düştüğünü hatırlıyorum. Teneke çanakların korkunç biçimde birbirine çarpması, gülüşmeler, bağırışlar, kapıların vurulması, arkamdaki musluktan akan bir miktar suyun emaye kaptan çıkardığı ses ve musluğun derhal kapatılması; hâlâ zihnimde. Doktorlar o sırada bir sürü anlaşılmaz, sadece kendileri için bir şeyler ifade eden tıbbi Latince sözcükler kullanıyordu, ardından yine emirler, yönlendirmeler, cam, boru, makas gürtüllerinin duyulması. O anda sanırım, bilincim iyiden iyiye kapanmak üzereydi, hiçbir ağrı hissetmiyordum. Hastanenin hangi kısmında bulunduğumu, koğuşun ise ne yönde kaldığını kesinlikle hatırlamıyordum. Zemine oldukça yakın olmalıydım, zira bir yığın ayağın çıkardığı sesi duyuyor ve onları görüyordum, görünüşe göre doktor ve hemşireler benim dışımda birçok başka hastayla da uğraşıyorlardı. Fakat ben orada kendimi unutulmuş ve terk edilmiş gibi hissetmiştim. Kimse benimle ilgilenmiyor gibiydi, yalnızca yanımdan geçip duruyorlardı. Bir yandan sanki ezilecek ya da nefessiz kalacak gibiydim, öte yandan da son derece hafif ve rahat hissediyordum. Bana ponksiyon yapılacağı söylenmişti, ama bunun ne demek olduğunu hâlâ bilmiyordum. Bunu söylediklerinde ve uyguladıklarında bilincim kapalıydı, benden istenen her şeye çoktan boyun eğmiştim, ne isterlerse yapabilirlerdi. Tüm bu ilaçlar yüzünden iradem kalmamıştı, sadece sükûnet ve sabır hissediyordum. Başıma gelecek şeyin ne olduğunu bilmesem de, en küçük bir endişe bile duymuyordum. Ağrılarım bittiği an artık sadece sakin ve kaygısızca yatıyordum. Böylece sonunda, hiç karşı koymadan sedyeden kaldırılmış ve beyaz bir çarşaf ile örtülü masaya otur-

tulabilmişim. Tam karşımda büyük, şeffaf olmayan bir pencere vardı ve ben olabildiğince uzun süre bu pencereye bakmayı denedim. Kimin bana destek olduğunu bilmiyorum, ama bu destek olmasaydı öne doğru kafa üstü düşerdim. Beni tutan birçok el hissettim, yanımda ise beş litrelik bir turşu kavanozu gördüm. Bu kavanozların aynılarında bizim dükkânda da vardı. Arkamdaki doktorun, şimdi yapacağı şeyi yapmak zorunda olduğunu, ama en fazla birkaç dakika süreceğini söylediğini duydum. Ardından ponksiyonu gerçekleştirdi. Göğüs kafesimden içeriye girilmesinin acı verdiğini söyleyemem, ama yanımdaki, ponksiyon iğnesinin kırmızı lastik bir boruyla bağlı olduğu turşu kavanozunu görmek midemi bulandırdı, zira biz de dükkânda aynı lastik boruyu sirke çekmek için kullanırdık. Borunun yavaş, ritmik bir pompalama ve emme sesi çıkararak iltihabı kavanoza aktarması, kavanozun da yarısına kadar dolması midemi iyice kaldırdı; ardından gelen bayılmaya da karşı koyamadım. Hasta koğuşunda, köşedeki yatağında yatarken kendime gelebildim. Zaman kavramını yitirmiştim, hastaneye ne zaman ve nasıl geldiğimi, ne kadar süre baygın kaldığımı bilmiyordum. İnsanların siluetlerini görebiliyor, ama ne dediklerini anlamıyordum. En başta neden hastanede olduğumu dahi bilmiyordum, çok ağır hasta olmalıyım, diye düşünüyordum. Yavaş yavaş, hastalığın nasıl ortaya çıktığını, büyükbabamın odasında epeyce gün yattığımı hatırladım. Onun odasını anımsayınca aklımdaki diğer her şey tamamen uçtu. Hiçbir şey, en ufak bir anımsama kalmadı. Artık beni o hastaneye mahkûm eden şeyin, kış boyunca görmezden geldiğim o soğuk algnlığı olduğunu anlamışım. Büyükbabamın ardından ben de hastaneye gelmişim. Son günlerde yaşadığım olayları ve olup biteni yeniden hatırlamaya çalıştım ama başarılı olamadım. Her defasında kafamı kullanarak matlık ve yorgun-

luktan kurtulmaya çalıştım ama başaramadım. Tanıdık hiçbir yüz, beni aydınlatacak hiç kimse yoktu. Giderek kısalan aralıklarla yatak örtülerim değiştiriliyor, yeni bir iğne yapılıyordu. Gözümün önündeki gölgelere ve kulaklarımdaki seslere göre kendimi yönlendirmeyi deniyordum, ama her şey yine bulanık kalıyordu. Bazen birisi bana bir şey söylüyormuş gibi hissediyordum, ama sonra çok geç oluyor, ne dendiğini anlamıyordum. Çevremdeki nesnelere belirsiz, hiç tanınmaz bir haldeydi, sesler uzaklaşmıştı. Geceyle gündüzü ayıramıyordum. Karşımda büyükbabamın, bazen de büyükannemin veya annemin yüzü. Arada bir takılan bir serum. Ne hareket ne başka bir şey. Yatağım tekerlekler üzerine konulup koridordan geçiriliyor, bir kapıdan başka bir kapıya, daha uzağa götürülüyordu, bazen bir başka yatağa çarpıyordu. Banyodayım. Bu ne demektir biliyorum. Yarım saatte bir, bir hemşire içeriye giriyor ve elimi kaldırıp tekrar bırakıyor. Herhalde aynı şeyi önümdeki, banyoya benden önce getirilmiş yatakta yatan adam için de yapıyor. Ziyaretlerinin arası giderek kısalıyor. Bir ara gri giysiler içindeki birkaç adam, kilitli çinko bir tabutla banyoya giriyor, kapağı açıp içine çıplak bir insan koyuyorlar. Sonra yeniden sıkıca kilitliyorlar. Fark ediyorum ki tabuta konulan adam önümdeki yatakta yatan hasta. Hemşire artık yalnızca *benim* kolumu kaldırmak için geliyor, benden nabız alıp alamadığına bakıyor. Banyoda çaprazlamasına bir ipte asılı olan ıslak ve ağır çamaşırlar ansızın üzerime düşüyor. On santim farkla yüzümü sıyrıyorlar, aksi halde boğulacaktım. Hemşire içeriye giriyor ve çamaşırları toplayıp küvetin yanındaki bir sandalyenin üzerine fırlatıyor. Sonra yine kolumu kaldırıyor. Bütün gece odaları doluyor ve hep kolları yukarıya kaldırıp nabızları kontrol ediyor. Ölmüş bir adamın yatak çarşaflarını değiştiriyor. Çarşafları yere

atıyor ve yine kolumu kaldırıyor, sanki benim ölümümü bekliyor. Sonra eğiliyor, çarşafı yerden kaldırıyor ve dışarıya çıkarıyor. İşte şimdi yaşamak istiyorum. Hemşire birkaç kere daha içeriye giriyor ve kolumu kaldırıyor. Sonra, o sabaha karşı, bakıcılar geliyor ve yatağımı tekerleklerle koyup hasta koğuşuna geri götürüyorlar. Birden, diye düşünüyorum, önümdeki adamın nefes alış durdu. Ölmek istemiyorum. Şimdi değil. Adamın nefes alış birden durdu. Nefes alış durur durmaz grili adamlar içeriye girdi ve onu çinko tabuta koydular. Hemşire adamın nefesinin durmasını bile beklememişti. Benim de nefes alışım durabilirdi. Şimdi bildiğim, sabah beş gibi hasta koğuşuna geri getirildiğim. Ama hemşire ve doktorlar yine de yaşayacağımdan emin değiller. Emin olsalardı, hemşireler sabah saat altıya doğru beni hastane papazına gönderip *son kutsal yağlama* diye anılan seremoniyi yaptırmazlardı. Seremoninin neredeyse farkında bile değildim. Daha sonraları bunu başka hastalara uygularken gözlemleyip öğrenebildim. *Yaşamak istiyordum*, tek önemsedğim buydu. Yaşamak; *kendi istediğim hayatı yaşamak, kendi yolundan, istediğim yere kadar gitmek*. Bir yemin değildi bu, gözden çıkarılmış olan bir hastanın kararıydı, önündeki hasta nefes almayı bıraktığı zaman alınmış bir karar. O gece karşımda iki seçenek vardı ve karar anında ben yaşamayı seçtim. Bu kararın doğru ya da yanlış olduğunu düşünmenin anlamı yok. Ağır ve ıslak çamaşırların yüzüme düşmeyip beni nefessiz bırakmaması, bu kararın nedeniydi. Önümdeki adamın aksine, ben durmak istememiştim, nefes almaya ve yaşamaya devam etmek istemiştim. Kendisini kesin olarak öleceğim gerçeğine hazırlanmış olan hemşireyi, beni banyodan çıkararak hasta koğuşuna geri götürmeye zorlamıştım, bunu başarmak için de nefes almayı *sürdürmek* zorundaydım.